

Välimerkit ristikoissa

Ristikoissa on käytetty välimerkkejä koko niiden ilmestymisen ajan. Niitä on esiintynyt vähemmän sanaston ja enemmän vihjeityksen puolella.

Sanoituksessa välimerkkejä esiintyy lähinnä pääkuvalauseiden yhteydessä. Joskus laatija korvaa perinteisen nuolen välimerkillä, jolle on näin tilaa yhden ruudun verran. Käytetyimpiä merkkejä ovat tällöin pilkut ja kaksoispisteet. Joskus pääkuvalause päättyy huutomerkkiin tai kysymysmerkkiin, joka sijoitetaan usein lauseen viimeisen ruudun oikealle tai alapuolelle. Harvoissa erityistapauksissa välimerkki voi olla osa varsinaista laadintaa. Itse olen kerran sijoittanut &-merkin siten, että vaa-kaan tuli sanapari Weilin&Göös ja pystyyyn Laurel&Hardy, risteyspaikkana tuo &.

Nykyäänkin näkee joidenkin laatijoiden käyttävän yhdyksiivaa siten, että se sijoitetaan kahden ruudun väliviivalle. Näin laatija selventää sellaisia sanoja kuin noita-akka, aika-ajo ja katu-uskottavuus. Aiemmin tämä käytäntö oli paljon yleisempää.

Vihjeityksessä välimerkeistä ovat olleet ja edelleen ovat eniten käytössä kysymysmerkki, huutomerkki ja sitaattien merkki. Kehitys on kulkenut siten, että vähi-

tellen kovististikoissa välimerkit ovat vähentyneet, tällöin laatija ei anna edes niiden avulla helpotusta asiaan.

Sitaatit vihjeissä merkitsevät yleensä, että vastaussana on puhekieltä tai slangia. Sitä mukaa kun puhekielimuotoiset sanat tulevat yleisempään käyttöön myös sitaattien käyttö häviää. Aiemmin esim. oli yleistä nähdä vihje "HELPPO" vastaussanalle IISI. Oma käytäntöni on, että jos sekä vihje että vastaussana ovat puhekieltä/slangia, vihjeessä ei ole sitaatteja, malliin MIRRI => KISU.

Huutomerkki on viesti laatijalta ratkojalle, että kannattaa olla erityisen tarkkaavainen, vihjeeseen on kätketty joku jippo. Joskus huutomerkkejä on kaksi peräkkäin, joka kertoo kaksinkertaisesta jiposta. Huutomerkkejä kannattaa käyttää säästeliäästi, kovin moni huutomerkki samassa ristikossa ei ole enää välttämättä mukavaa.

Kysymysmerkki on hyvin käyttökelpoinen laatijalle. Sillä voi viestittää hyvin pienessä tilassa, että vihjeessä on jotakin, mitä kannattaa vielä erikseen miettiä. Eräässä koviksessani oli taannoin vihje TÖYKEÄ? Vastaussanaksi tuli IIRO, joka tarkoittaa liro Rantalaa, Trio Töykeiden voimahahmoa.

Välimerkkien tarkalla ja hienosäikeisellä käytöllä laatija saa parhaimmillaan mukavasti lisämaustetta keitokseensa.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetetään ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/